

Každé dieťa inak reaguje na ilustrácie

Na slávnostnom otvorení 10. ročníka festivalu rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok v Piešťanoch bol aj riaditeľ Asociácie ilustrátorov pán Peter Gála. Peter Gála je grafický dizajnér, ktorý sa venuje najmä knižnému dizajnu. Od roku 2014 predsedá občianskemu združeniu ASIL – Asociácia ilustrátorov, ktoré združuje tých najlepších ilustrátorov zo Slovenska. Herečka, rozhlasová autorka a naša spolupracovníčka Viera Kučerová mu položila pár otázok.

Čo vás priviedlo na Zázračný oriešok do Piešťan?

Bolo to pozvanie pani riaditeľky Mestskej knižnice mesta Piešťany, s ktorou spolupracujeme. Tento rok to bolo konkrétne na vytvorenie výstavy, ktorá je súčasťou festivalu. Je to výstava časopisu Slniečko. Slniečko malo v minulom roku 90. výročie a pri tejto príležitosti sme dodatočne spravili výstavu o tom, čo je časopis Slniečko, akú má štruktúru, čo ponúka. Veľa ilustrátorov spolupracuje s touto redakciou. Ako Asociácia ilustrátorov i ako autor som túto výstavu pripravoval.

Okrem toho, že ste pripravovali výstavu pre časopis Slniečko na festivale Zázračný oriešok, mali ste tu ešte aj ďalšiu úlohu. Bolo ňou slávnostné vyhodnotenie medzinárodnej výtvarnej súťaže venovanej Pavlovi Dobšinskému a Božene Nemcovej s názvom Neodíd' nám, rozprávočka. Deti z Čiech a zo Slovenska kreslili ilustrácie a posielali ich do súťaže. Bolo vybraných niekoľko stoviek ilustrácií a Vy ste vybrali jednu z cien. Ktorá to bola? Prečo ste vybrali práve tento obrázok?

Vyberal som v rámci jednej kategórie. Bolo to ozaj veľmi ťažké vybrať jednu konkrétnu prácu, pretože detský výtvarný štýl je zakaždým originálny a v každej jednej práci sa nachádza niečo jedinečné a unikátne. Bolo to naozaj veľmi ťažké, ale predsa sa mi tam zapáčila, prístupom, jedna práca. Je to práca Sebastiána Rabina. Je to vlk. Je tam detský motív chalupy a je to veľmi príjemne spravené. Aj farebne, aj kompozične a takou „postupou“ výtvarných techník. Oslovilo ma to a rozhodol som sa, že tomuto chlapcovi venujem svoju cenu. Cien je oveľa viacej, myslím si, že deti sa nebudú cítiť ukrivdené, že niekto vyhral Akúsi Grand Prix alebo modré z neba. Budú ohodnotené.

Všetky výtvarné ilustrácie, ktoré deti poslali boli určite krásne a majú niečo do seba a budú vystavené v Elektrárni v Piešťanoch. Ako ste na tom Vy a rozprávky? Venujete sa aj detskej tvorbe alebo rozprávkam?

Z času na čas. V mojej profesii – grafický dizajn, robím knižnú úpravu, čiže grafickú úpravu aj detských kníh. Prevažne sa venujem odbornej literatúre, trochu inému žánru. Tým, že pracujem aj v Asociácii ilustrátorov, som v kontakte s ilustrátormi a z času na čas pripravujem knihy, ktoré oni ilustrujú, aby bol výsledok čo najlepší, aby tam fungovalo to, že ilustrátori sa môžu venovať tej ilustratívnej časti a v spolupráci so mnou potom riešime navzájom grafickú úpravu. Pracujem aj na rozprávkových knihách. Je to trochu iný svet. Taký relax.

Tvorba detskej knihy je špecifická aj z výtvarného hľadiska. Čím si myslíte, že by mali dnešné moderné ilustrácie osloviť deti?

Myslím, že na to nie je presný recept, každé dieťa inak reaguje na ilustrácie, niektoré deti sú vystrašené, spomeniem pôvodné ilustrácie Albína Brunovského v Dobšinského rozprávkach, pre niekoho je to zase fascinujúci svet, niektoré z toho majú celoživotnú traumu. Je to veľmi rôzne. Je dobré keď je tam sloboda, že ilustrátori sú rôzni, rôznorodí, majú rôzne prístupy. Deti si môžu vybrať, ktorý vizuálny štýl im najviac sedí a privádza ich do príbehu, ktorý ich najviac oslovuje.

Vy ste riaditeľom Asociácie ilustrátorov, môžete nám ju predstaviť?

Je to občianske združenie. Fungujeme od roku 2009. Ja som predsedom od roku 2014. Nebol som úplne pri založení, ale založili ju ľudia, ktorí sú moji blízki kolegovia. V súčasnosti združujeme asi okolo 40 slovenských ilustrátorov. Máme webovú stránku. Vydavateľstvá a klienti si môžu pozrieť na adrese www.asil.sk profily ilustrátorov, kto sa čomu venuje, akej tvorbe. Sledujeme dianie v našej brandži – výstavy, aktuality. Snažíme sa robiť aj „support“, podporu pre autorov hlavne v ekonomickej oblasti, cenotvorby, právnych aspektov, pretože byť ilustrátorom nie je len kresliť, ale aj zvládanie manažovania vlastných zákaziek a komunikácia s klientom. Dohadovanie sa o finančných aspektoch tvorby. Snažíme sa robiť podporu pre našich ilustrátorov v čo najširšej podobe.

Je Vaša organizácia dobrovoľná? Môže do nej vstúpiť ktokoľvek, alebo je výberová?

Osloviť nás môže, prirodzene, ktokoľvek, ale je tam istý výber. Snažíme sa udržať kvalitu. Nie sú to veľmi prísne kritériá, pretože chceme, aby tam bola istá voľnosť a aby tá rôznorodosť bola zachovaná, aby tam boli rôzni autori s rôznymi prístupmi, ale nie je to automatické, že sa stane členom, keď požiada. Máme užší kruh ilustrátorov, mojich spolupracovníkov a rozprávame sa o tom, či by sme daného ilustrátora medzi seba zaradili a ak nie, tak mu potom dávame odporúčania, v čom by sa mohol zlepšiť. Nech nás určite kontaktuje ešte raz, nie je to definitívne rozhodnutie.

Ako ste na tom Vy s čítaním a s knižnou kultúrou?

Je to dosť podmienené tým, aké knihy robím. Svoj deficit čítania a literárnych predlôh si častokrát kompenzujem tým, na čom pracujem. Mám to šťastie, že robím s vydavateľstvami, ktoré vydávajú kvalitné knihy, ktoré ma aj zaujímajú. Pri svojej práci knižného dizajnéra ich aj čítam, a tým je môj repertoár nejakým spôsobom determinovaný. Vo voľnom čase siachnem rád po knihe, ktorá je istým spôsobom relaxačná. Odborných a vážnych tém mám dosť počas práce.

Na čom teraz pracujete?

Momentálne pracujem pre vydavateľstvo Artforum na jednej knihe o manželke Sándora Máraia (*pozn. – maďarský spisovateľ a novinár*). Dokončil som dve knihy. Teraz je práve medziobdobie, kedy kreujeme ešte ďalšie realizácie.

Hovorí sa, že človek v detstve nasáva najviac informácií a v detstve sa rozhoduje, čo bude robiť. Ako to bolo s Vami? Čo Vás ovplyvnilo? Trebárs ktorá kniha, ktorý ilustrátor, že ste sa vydali práve touto cestou?

Skôr to bol príbeh v rodine. Môj otec sa tiež venuje dizajnu, výtvarnému umeniu. Od detstva som rád kreslil a mal som k tejto profesii veľmi blízko. Pokračoval som na strednej škole a k dizajnu ma viedla moja inklinácia k počítačovej práci, možno trochu technické riešenie výtvarných problémov. Nešiel som po ceste voľnej tvorby alebo knižnej ilustrácie, ale mal som blízko k tomu dizajnéorskému spracovávaníu.

Dnes sme na festivale Zázračný oriešok, kniha v rozhlase – rozhlas v knihe. Ktorá detská kniha zostala vo Vás ako tá najdôležitejšia? Ktorú si so sebou nesiete od detstva? Čím Vás ovplyvnila?

To je pomerne ťažká otázka. Je to asi aj Dobšinský. Mám takú pamäťovú stopu. Som dieťa, ktoré bolo ovplyvnené aj detskými časopismi a magazínmi. Mnohé detské rozprávky a príbehy, tie štandardy, ktorými si dieťa zvyčajne prejde, som si doháňal počas strednej školy, pretože ako dieťa som viac čítal encyklopédie. Nebola to detská beletria, ale skôr tie vedecko-technické knižky. Tie ma dosť ovplyvnili práve v mojom smerovaní, že som mal k dizajnu bližšie ako k ilustrácii. Z príbehových rozprávok bol Dobšinský dosť oslovujúci, pretože to neboli príbehy zo života, ktorý som mal možnosť žiť ako dieťa, ale že to bolo niečo staré, archetypálne, nadprirodzené.

Ďakujeme za rozhovor.

Piešťany 23.05.2018

Projekt: Zázračný oriešok 2018

Akcia: Neodíd' nám, rozprávočka

Autor rozhovoru: Viera Kučerová

Účastníci rozhovoru: Peter Gála

Prepis audionahrávky: Petra Barančíková